

Magyar kikerics - *Colchicum hungaricum*

Egyik legkorábban nyíló védett virágunk a magyar kikerics latin nevén *Colchicum hungaricum*. Eszmei értéke 100.000 Ft. Hazánkban egyetlen élőhelye a Szársomlyó-hegy. A Szársomlyó délkeleti lejtője igen furcsán fest: a kopár, kőtörmelékes felszín hosszú barázdák szabdalják, kisebb-nagyobb mélyedések tarkítják. Ezt karrmezőnek nevezi a tudomány, és a hegységképző erők hatásának tudható be. Beszédesebb azonban a népi elnevezés: ördögszántás. A Szársomlyóról szóló legendát nagyapám mesélte el.

Élt egyszer a Harsányi-hegy tövében egy özvegyasszony, és annak egy világszép Harka nevű leánya. Az ördög szemet vetett a leányra és megkérte feleségül. Az öregasszony nem akarta adni a lányát, de ellenkezni sem mert az ördöggel, teljesíthetetlen feltételhez kötötte hát a házasságot. Ha egy éjjel, kakasszóig felszántja az ördög a falu feletti kőhegyet, övé a lány. Ráállt az ördög, befogott az ekébe hat pár fekete macskát és esti harangszókor szántani kezdett. Kiment éjjel az öregasszony, és látta, hogy halad ám az ördög. Majdnem az egész hegyet felszántotta már. Megijedt, ezért bebújt a tyúkólba és maga kezdett el kukorékolni, mire felébredt az összes kakas és azok is kukorékolni kezdtek. Az ördög meg haragra gerjedt, hogy nem tudta megszerezni a lányt, elhajította az ekéjét, majd nagyot ugrott és bebújt a földbe. Ahol eltűnt, ma is kénes forrás fakad, amelyet a lány után úgy hívnak: Harkány. A felszántott hegy meg ott maradt, még a macskák körme nyoma is ott van a sziklákon.

A magyar kikerics az egyszikűek osztályába, a liliomvirágúak rendjébe és a kikericsfélék családjába tartozó faj. Hagymagumós évelő növény, 5-15 cm, legfeljebb 20 cm magasra nő. Két vagy három élénkzöld, fénylő levele a virágokat megelőzve vagy azokkal egyidőben fejlődik, a virágzás után nő nagyobbra. A három rövidebb és három hosszabb porzó sárga színű. Toktermése már április végére, május elejére beérik, ezután a növény nyugalomba vonul az év többi részére, hogy majd újra elsőként köszönthesse a tavaszt.

Nemcsak szépsége és védettsége miatt választottuk ezt a növényt, hanem azért is, mert ennek egyik rokona, az őszi kikerics településünk határában is megtalálható. Le is fényképeztük és az iskola Talentum teremében, az őszi természetfotó kiállításon bemutattuk. Magyar elnevezéséből lehet következtetni, hogy ez a faj nem a természet ébredését köszönti, hanem a téli álomra szenderülő tájat színesíti.

A kikerics latin neve is beszédes. Az erről szóló legendát édesapám mesélte el.

Colchicum a Kolkhiszból (Colchis) származik, egy kisázsiai ókori város nevéből. A kolkhiszi királynő, Medea járatos volt a varázsszerek előállításában, legendás hírű boszorkánynak tartották, és többek között kikericset is felhasznált – mérgek készítésére. Egyszer olyan bájtalt kavart, amellyel apósát akarta megfiatalítani. Ehhez kilenc éjszakán át gyűjtött hegyi virágokat használt, és e keverék lehullott cseppjéből sarjadt az őszi kikerics.

A történetből nem nehéz kitalálni, hogy a kikericsek mérgezőek, no de nem is az ízükért szeretjük őket. Édesapám mást is mesélt erről.

A növény népi neve kutyadöglesztő, ami magáért beszél... A természet azonban bölcsen úgy intézte, hogy a legelő állatok felismerjék, és mintha tisztelegnének egyszerű szépsége előtt – elkerülik a kikericset. A növény minden része tartalmazza a colchicin nevű anyagot, amely erős mérge: légzés- és szívbénulást okoz. Megállítja viszont a daganatos sejtek osztódását, így sikeres lehet a gyógyításban.

eredeti növényünkkel, a magyar kikericcsel? Ha nem is jutottunk el a Szársomlyóra, a virág napi közelségünkben lehetett, ha épp volt nálunk egy kétforintos! Ugyanis a mostanra forgalomból kivont érménk hátoldalát ez a ritka növényünk díszítette. Helyette manapság máshol láthatjuk: a villányi védett eredetű borok címkéin.

A bort ti még ne kóstoljátok meg, csak a címkét figyeljétek!

Köszönjük, hogy bennünket is figyeltetek!